

## Kommissorium for ekspertudvalg til udpegning af nationale kulturmiljøer

27. september 2022

---

### Baggrund

Regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti indgik den 15. juni 2022 en aftale om opfølgning på evaluering af planloven. Aftalen indebærer bl.a. en sikring af kulturmiljøer:

*”Et ekspertudvalg udpeget af kulturministeren, udpeger i dialog med kommunerne et antal kulturmiljøer, som efterfølgende skal varetages som en national interesse i den kommunale planlægning. Der lægges således op til en tidlig dialog med kommunen ved planforslag, der berører de udpegede kulturmiljøer. Kulturministeren skal via indenrigs- og boligministeren gøre indsigelse, hvis et forslag til kommuneplan ikke er i overensstemmelse med opretholdelsen af de bærende bevaringsværdier i et udpeget nationalt kulturmiljø. Ved eventuel indsigelse vil der være en tæt dialog om mulighederne for tilpasning af planen. Aftaleparterne vil blive forelagt udkast til kommissorium for ekspertgruppen, hvor kriterier for udpegning fremgår. Aftalekredsen forelægges udpegning af kulturmiljøer, inden den varetages som national interesse”.*

Med udpegningen vil der blive tilføjet et ekstra lag af beskyttelse til landets mest velbevarede bymiljøer. Kulturministeren kan i dag frede enkeltbygninger og deres umiddelbare omgivelser efter bygningsfredningsloven. Denne kompetence er delegeret til Slots- og Kulturstyrelsen. Kommunerne skal desuden udpege værdifulde kulturmiljøer, f.eks. bykerner, i deres kommuneplan. Endvidere kan kommunerne i deres lokalplaner fastsætte bestemmelser om bevaring af eksisterende bebyggelse.

### Organisering

Kulturministeren udpeger fire medlemmer til ekspertudvalget på baggrund af deres faglige ekspertise inden for arkitektur, historie, byplanlægning, byudvikling eller andre relevante fag samt en ministeriel embedsmand som formand. Ekspertudvalget sekretariatsbetjenes af Slots- og Kulturstyrelsen med inddragelse af Bolig- og Planstyrelsen.

### Kriterier for forslag til udpegning

Ekspertudvalget skal komme med forslag til udpegning af værdifulde bymiljøer, der er opstået eller anlagt i perioden fra middelalderen til midten af 1800-tallet. Det forventes, at udvalget i særlig grad prioriterer at udpege bykerner i de middelalderlige købstæder.

Ved udvælgelsen skal der lægges vægt på, at bymiljøet har en intakt gadestruktur, at der er en stor andel af karakteristiske bygninger med høj autenticitet, samt at der er ældre og miljøskabende elementer til stede, f.eks. brostensbelæggninger, bybrønde eller havneinventar, der vidner om byens historie og forskellige aktiviteter gennem tiden. Samtidig skal bevaring tænkes sammen med anvendelse, så der skabes levende bymiljøer.

Der skal tilstræbes en geografisk spredning ud over landsdelene.

Ekspertudvalgets forslag ledsages af en kort rapport, der redegør for processen, begrundet indstillingen af de enkelte kulturmiljøer og konkret beskriver det enkelte miljøes sårbarhed over for ændringer. Rapporten skal have en form, så den er direkte anvendelig i den kommende forvaltning af de nationale kulturmiljøer, og således at den kan benyttes til formidlingsformål.

### **Proces og tidsplan**

Det tilstræbes, at ekspertudvalget er nedsat og kan påbegynde sit arbejde primo 2023.

Ekspertudvalget holder 3-5 møder inden efteråret 2023. Der kan i den forbindelse vise sig behov for, at udvalget foretager enkelte besigtigelsesture. Udvalget udarbejder et forslag til udpegning af nationale kulturmiljøer, hvorefter det afslutter sit arbejde. Sekretariatet gennemfører derpå en høring af kommunerne over forslaget.

Det endelige forslag til udpegning af nationale kulturmiljøer forventes forelagt for kulturministeren og aftalekredsen ultimo 2023.

De udpegede kulturmiljøer vil fremgå af ”Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning”, når udpegningen foreligger.